

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XVIII. Vtrum præcesserit aliquod meritum Incarnationis quoad
substantiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

minus, vt subueniret minori necessitati, ac miseria, dando hominibus dona supernaturalia, quin existeret Christus, qui est immediatum connaturale eorum principium. Ob hæc igitur omnia absolute videtur ista quæstio problematice defendenda in utramque partem, vt res incerta.

Dissimulare nihilominus non debeo maiorem alij quam propensionem animi in sententiam affirmantem, & probabilitatis aliquantò maioris apparentiam in eadem. Quia ex vna parte video interpretationem adhibitam testimoniis adductis pro sententia negante esse omnino legitimam: nullamque præterea rationem alicuius momenti superesse, quæ illi faueat. Ex parte verò altera, quæ prædicant eximiam Dei dilectionem erga Christum testimonia, eiusdemque summam excellentiam, & perfectionem; & rationes theologicæ inibi fundatæ pertrahunt vi per nullam considerationem penitus extinguibili, ad assensum incarnationis Verbi Diuini quatenus existentis omnino independentem ad hominum nequitiam, atque adeò nihilofecius futura secluso peccato, nec negandæ innocentibus differentibus per solam innocentiam ab iis, quibus per solam propriam malitiam, ac indignitatem offensum Dei specialiter indigentibus, ac miseris, tantum bonum obuenit. Hoc enim maximopere decet dignitatem hominis Dei propriam, & mirè consonat eximie Dei erga filium suum naturalem dilectioni, & amoris eiusdem effusiori erga innocentes. Deinde Incarnatio Verbi Diuini est miraculum absolute promotiuum boni connaturalis; atque huius generis sunt omnia miracula, quæ à Deo patrata sunt de facto: Existentia verò donorum accidentalium supernaturalium seiuncta ab existentia Christi, est miraculum ita promotiuum boni homini secundum se connaturalis, vt simul sit impeditiuum boni longè maioris, & omnino incompenfabilis, connaturalis eidem ex suppositione eorundem donorum; cuiusmodi miraculum in præsentis prouidentie ordine vsque adeò miraculorum, quoad speciem, & numerum fecundo, nullum vnquam fuit, nullum erit; nec vlla ratio persuaderi possit pro aliqua rerum opportunitate esse conueniens, aut sine exemplo credendum.

Iam ea quæstio: An incarnatio Verbi, si futura fuisset secluso peccato, dicenda sit futura ex vi præsentis decreti; an verò ex vi alterius tunc extituri; nullam habet difficultatem iis suppositis, quæ dicta sunt in duplici quæstione proximè præcedenti. Indè enim constat clare futuram fuisse arguitur quidem, seu indicatiue, ex vi præsentis decreti; formaliter verò, & causatiue non nisi ex vi alterius decreti.

QVÆSTIO XVIII.

Vtrum præcesserit aliquod meritum incarnationis quoad substantiam?

Videtur præcessisse. 1. Quia humanitas ipsa Christi prius tempore, vel natura, quam vniretur Verbo, meruit dilectione iustitiæ, & voluntate moriendi pro aliis, vt ab eo assumeretur, iuxta illud psal. 44. 8. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem; propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo latitiae præ confortibus tuis.* Vbi per vnctionem intelligitur gratia vnionis, quæ perfusa, & delibuta est humanitas, de quo latè Vasquez ex Patribus tom. 1. in 3. par. disp. 41. cap. 3. Particula verò, *propter* solum potest significare causalitatem meritoriam. Rursus Apoc. 5. 12. dicitur, *Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & dignitatem, & honorem.* Quæ sanè accepit per vnionem ad Verbum; nec dignitas accipiendi alia intelligi

R.P. de Esparza Curs. Theol. Tom. II.

potest, quam meritoria ratione voluntatis occisionem patiendi.

2. Patres testamenti veteris assiduas ad Deum fundebant preces pro aduentu Redemptoris, vt apparet ex Isa. 16. 1. *Emitte Agnum Domine, dominatorem terre.* 45. 8. *Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum,* 64. 1. *Vinam dirumperes cælos, & descenderes.* Psal. 105. 4. *Visita nos, Domine, in salutari tuo, & sic alibi sæpè.* Dicit autem non potest, orationes inspirante Deo conceptas à sanctis viris fuisse irritas, ac inutiles; vt proculdubio fuissent, si nulla fuissent præditæ vi meritoria, ac inductiua rei postulata.

3. Quicumque meretur aliquid, eò ipso necesse est, vt mereatur omne id, sine quo obtineri illud non potest; sed iusti anteriores Christo meruerunt beatitudinem, quæ nisi per Christum, obtineri non potest. Ergo etiam meruere existentiam Christi.

4. De B. Virgine canitur ab Ecclesia: *Ipsam meruisse portare Regem cælorum, & Dominum.* In quo sanè merito includitur meritum existentie Christi. Sicut enim B. Virginem esse matrem Christi, est Christum esse filium eius, ita meritum, vt ipsa existat mater Christi est meritum, vt existat Christus eius filius.

5. Qui potest mereri, quod est maius, potest utique mereri, quod est minus in eodem genere. Sed quilibet potest cum gratia Dei mereri beatitudinem, quæ inter dona supernaturalia est aliquid maius vnione hypostatica; nempe esse beatum est melius qualibet alia re; hoc enim habet rationem vltimi finis, & cætera æstimantur præcisè, quatenus conferunt ad felicitatem. Ergo hoc, vt minimum, est concedendum, homines anteriores Christo potuisse mereri existentiam eius cum auxiliis ordinariis gratiæ.

6. Inter dona gratiæ purè creata, & existentiam Christi datur mutua connexio ex natura rei, vt dictum est suprâ. Ac proinde datur proportio itidem mutua. Non repugnat autem, vt actu elicit per gratiam mereatur quis præmium, quod non excedit proportionem talis gratiæ. Ergo si quis ex anterioribus Christo acciperet à Deo auxilia gratiæ, vel independentem à Christo, vel dependentem ab ipso, & eius meritis quatenus præuisis in decreto intentionum eorum, potuisset mereri existentiam Christi, vel absolute, vel saltè quatenus substantem decreto executionis.

7. Quicumque elicit actum supernaturalem placentem Deo, meretur de congruo quælibet dona Dei, absque vlla exceptione; quia magis congruit, vt quodlibet suum donum, etiam vnionis hypostaticæ, conferat Deus habenti talem actum, quam nullum talem actum habenti. Ergo quicumque elicere aliquem eiusmodi actum ante aduentum Christi, meruerunt, vt minimum de congruo, existentiam eius.

Artic. 1. Respond. Principium meriti non cadit in meritum. Quia principium meriti est indifferens ad merendum, & non merendum; siquidem est de ratione meriti, vt liberè habeatur, atque adeò est indifferens ad obtinendum, & non obtinendum præmium, cum de ratione huius sit, vt dependeat à merito, nihil verò potest esse indifferens ad seipsum. Ergo nullum principium meriti potest esse præmium eiusdem. Christus autem est principium omnis meriti; quia est principium omnium auxiliorum gratiæ, quibus sunt actus meritorij; Ergo Christus nullius meriti præmium esse potest. Ergo non præcessit vllum meritum quoad substantiam.

Artic. 2. Rursus omne meritum puræ creaturæ compenfat adæquatè per beatitudinem merentis. Quia omnis gratia ipsi collata ordinatur ad eam beatitudinem, tanquam ad finem vltimum, & adæquatam; & quia aliàs posset habere aliquis bonum maius

ioris valoris, antequam eſſet beatus, quàm poſtea; cum tamen beatitudo ſit bonum ſummè æſtimabile à putà creatura. Gratia autem vnionis, & exiſtentia Chriſti eſt quid maius, quàm beatitudo putà creaturæ, quia Chriſtus eſt bonum vniuerſale, continens in ſe eminenter beatitudinem omnis, & cuiuſlibet creaturæ, tanquam principium beatitudinis omnium: & quia per beatitudinem putà creaturæ habetur ſummum bonum, quod eſt Deus, tantum intentionaliter, & in inadæquata imagine ſui; per vnionem verò hypſtaticam habetur realiter, & ſecundum ſe ipſum immediatè, quod eſt plus: Ergo exiſtentia Chriſti excedit proportionem omnis meriti putà creaturæ. Nul- lum ergò tale meritum præcedere potuit exiſtentiam Chriſti quoad ſubſtantiam.

Artic. 3. Quapropter Photinus ponens Chriſtum prius fuiſſe purum hominem, & per merita bonæ vitæ obtuliſſe, vt eſſet filius Dei, non ſolum errauit contra Euangelium Lucæ 1. 35. *Quod naſcetur ex te ſan- ctum, vocabitur filius Dei*: vnde conſtat nunquam habuiſſe illum hominem aliam hypſtaſim, quam diui- nam, & gratiam vnionis omni eius operatione fuiſſe priorem naturam, & non ſubſequentem, vt præmium; ſed etiam errauit præterea, quia merito puri hominis attribuit vim meritoriam maiorem, quàm quæ poſſit illi conuenire.

Ad 1. Auguſtinus in illum Pſalmum accipit quidem vnctionem pro aſſumptione humanitatis à Verbo; ſed particulam *propterea*, interpretatur, vt ſignifica- tiuum cauſæ finalis; quaſi dicat, in hunc finem vnxi te, vt diligeres iuſtitiam, odio haberes iniquitatem, vt id re ipſa præſtituſti. Alij verò, vt Athanaſius oratione 2. contra Arianos longè poſt medium, ad- ſcribunt quidem particulam *propterea*, cauſalitatem mer- ritoriam, ſed per vnctionem intelligunt vel declara- tionem filiationis Dei factam in Iordane; vel hilari- tatem conſcientiæ, vel regnum, & ſceptrum æquita- tis attributum poſt paſſionem. Quod etiam eſt probabile, & vtrovis modo euacuatur viſ testimoniij pro merito vnionis hypſtaticæ. Iam loci alterius ex Apocal. expoſitio communis eſt de acceptione per laudem, agnitionem, & celebritatem virtutis, diui- nitatis, & honoris, quæ ſubſecutæ ſunt ad paſſionem, ad quam certè ſubſecuta non eſt vnio humanitatis ad Verbum.

Ad 2. Antiqui Patres non petebant ſubſtantiam in- carnationis, quam ſcilicet ſciebant iam certiffimè eſſe futuram; ſed eius accelerationem. Vel ad modum pen- tentium manifeſtabant ſuum tanti boni deſiderium, quo illud merebantur de congruo, non congruitate im- petratoria, & cauſatiua, quod non ſecus repugnat reſpectu principij meriti, quàm meritum condignum, ſeu ſimpliciter, & propriè tale; ſed congruitate diſpoſitiua, quatenus congruum erat filium Dei dari deſideranti- bus, & toto affectu per multa ſecula in eum deſixiſſe. Verum quaſtio non eſt de hoc merito, quod tantum improprie, & ſecundum quid meritum eſt, nec tale di- citur, niſi cum addito diminuentè.

Ad 3. Negatur eſſe de ratione actus meritorij, vt mereatur omnia indifferenter, ſiue quibus præ- mium ei coëxiſtere non poteſt: Nam neque ſine Deo, & ipſo merente poteſt præmium obtineri, & tamen Deus, & merens ſub merito non cadunt. Sufficit ergo ſi mereatur, quidquid eſt ita neceſſarium, ſimul- que non habeat aliundè vires proximas ſufficientes, per quas ponatur à parte rei. Exiſtentia autem Chriſti non erat huiusmodi.

Ad 4. In cantu Eccleſiæ non ſumitur meritum ſecundum proprietatem, & rigorem ſcholasticum, quan- do dicitur de perfecto, abſoluto, & ſine addito. Sed di- citur in laudari ſignificatione pro merito congruo, & ſecundum quid tali, de quo dicitur infra.

Poteſt deinde admitti, quod ad præſens atti- net, B. Virginem propriè meruiſſe, vt ipſa potiùs eſſet mater Dei, ex ſuppoſitione, quòd Deus habi- turus eſſet matrem aſſumptà carne; ita vt hæc ipſa ſuppoſitio abſoluta non ſubeſſet merito B. Virginis: Hac enim ratione eximitur ex eius merito ſubſtantia incarnationis.

Ad 5. Oſtenſum eſt iam in ſecunda parte reſpon- ſionis ad quaſtionem, beatitudinem formalem eſſe bo- num longè minùs, quàm gratiam vnionis. Caſus au- tem ſeparationis inter vnionem hypſtaticam, & beatitudinem formalem eſt impoſſibilis; ſi tamen ad- mittatur, dicendum erit hominem Deum habere iure, & in radice, ſeu eminenter ſuam beatitudinem formalem ſimul cum beatitudine formali aliorum; at- que adeò habere bonum abſolutè maius, quàm ſit bea- titudo formalis. Quare comparatio beatitudinis cum alijs quibuſuis bonis concludit eius exceſſum, ſi bona alia, cum quibus comparatur, ſint bona purè creata, non verò ſi ſit ipſum increatum bonum.

Ad 6. Bona ſupernaturalia purè creata, conne- ctuntur quidem intrinſecè cum Chriſto Domino, ſed connexio eſt tanquam effectum cum ſuo principio. Vnde apparet nullam eſſe poſſe inter ea extrema proportionem in ratione meriti, & præmij: ſiqui- dem ratio præmij componi minimè poteſt, vt di- ctum eſt, cum ratione principij in eodem reſpectu actus meritorij. Sed neque ſi Deus daret alicui auxi- lia gratiæ independentè à Chriſto, propterea poſſet eius exiſtentiam mereri propter exceſſum eius incom- parabilem ad præmium, quod eſt adæquatè compen- ſatiuum omnium meritorum putà creaturæ. De de- creto intentiuo, & executiuo, & ineptitudine præui- ſionis in illo ad inducendum iſtud præmium dicitur poſtea.

Ad 7. Meritum de congruo eſt meritum improprie, & ſecundum quid tale; nec ab authoribus vno, eodemque modo vniſormiter uſurpatur. Inter alias eius ſignificationes vna eſt, pro actu vtcunque diſpo- nente benè ad aliquid, necnon pro eo actu (quod ferè eſt idem) quo poteſt, qui illum elicit, habere ſpem maiorem, quòd ſibi potiùs, quàm alteri con- ferendum ſit aliquod bonum, ex ſuppoſitione, quod ſtatutum iam ſit, vt alicui conferatur. Atque vtroque hoc modo potuerunt antiqui Patres mereri exiſtentiam Chriſti Domini; niſi quod poſterior ea locutio de dando huic potiùs, quàm alteri, non ſatis conſonat bono vniuerſali reſpectu omnium, quale eſt Chriſtus Dominus. Cæterum meritum qualecunque inductiuum, & cauſatiuum exiſtentiæ Chriſti, ita vt quòd exiſtat, vel non exiſtat Chriſtus Dominus, dependeat ex eo, quòd præexiſtat, vel non præexiſtat tale meri- tum; hoc, inquam, negandum omnino eſt ob ea, quæ dicta ſunt in reſponſione ad quaſtionem. Qua diſtinctione, credo, componi inter ſe poſſunt cum S. Thoma plures etiam Authores latè diſputantes de merito congruo ſubſtantia incarnationis.

QVÆSTIO XIX.

Utrum præceſſerit aliquod meritum Incarnatio- nis, quoad circumſtantias loci, tempo- ris, & ſpiritus?

VIdetur non præceſſiſſe. 1. Quia ſicut non poſſu- mus actibus naturalibus mereri etiam de con- gruo primam gratiam ſupernaturalem, quoad entita- tem; ita nec eius circumſtantias, vt maiorem inten- ſionem, vel accelerationem mereri poſſumus etiam de congruo. Ergo ſicut nullis meritis putà creaturæ, ſeu